

Runoja lapsuudelle

Poemas para la Niñez

Valikoima Gabriela Mistralin runoja
Recopilación de poemas de Gabriela Mistral

Runoja lapsuudelle

Poemas para la Niñez

Valikoima Gabriela Mistralin runoja
Recopilación de poemas de Gabriela Mistral

Helsinki, 2025

Tekijänoikeudet ja tunnustukset:

Chilen suurlähetystö Suomessa.

Kuvitukset ja kansi: Helsingin Eurooppalaisen koulun oppilaat

Kääntäjä: Emmi Ketonen

Gabriela Mistralin runoja. Kiitokset Gabriela Mistralin fransiskaanisäätiölle.

Gabriela Mistral (1889–1957), Nobelin kirjallisuuspalkinto 1945.

Derechos de autor y créditos:

Embajada de Chile en Finlandia.

Ilustraciones y portada: alumnas y alumnos del Colegio Europeo de Helsinki.

Traductora: Emmi Ketonen

Poemas de Gabriela Mistral. Agradecimientos al Fondo Franciscano Gabriela Mistral.

Gabriela Mistral (1889–1957), Premio Nobel de Literatura 1945.

Teos on julkaistu osana vuoden 2025 Ulkomaan kulttuuritoimintaohjelmaa (PACE), jonka toteuttaa Chilen ulkoministeriön alainen Kulttuurien, taiteiden, kulttuuriperinnön ja julkisen diplomatian osasto (DIRAC), Gabriela Mistralin Nobel-kirjallisuuspalkinnon myöntämisen 80-vuotisjuhlan kunniaksi.

Obra publicada en el marco del Programa de Actividades Culturales en el Exterior Año 2025 (PACE), de la División de las Culturas, las Artes, el Patrimonio y la Diplomacia Pública (DIRAC) del Ministerio de Relaciones Exteriores de Chile, en conmemoración de los 80 años de la entrega del Premio Nobel de Literatura a Gabriela Mistral.

Paino: Pakett

Impreso por: Pakett

Laki 17, 12915 Tallin, Estonia

SISÄLLYSLUETTELO/ ÍNDICE

Johdanto/ Introducción	6
Kaikki piirissä/ Todo es ronda	8
Pienet jalat/ Piececitos	12
Lempeys/ Dulzura	16
Uusi päivä/ Un día nuevo	20
Kesä/ Verano	24
Syksy/ Otoño	28
Valkoiset pilvet/ Nubes blancas	32
Istutamme puun/ Plantando el árbol	36
Kutsu/ Invitación	40
Minne kudomme piirin?/ ¿En dónde tejemos la ronda?	44
Niille, jotka eivät tanssi/ Los que no danzan (Ronda)	48
Anna jo käsi/ Dame la mano (Ronda)	52

Juhlistaen Gabriela Mistralia

Runoja lapsuudelle julkaistaan Chilen Suomen-suurlähetystön aloitteesta. Haluamme muistaa Gabriela Mistralia, joka 80 vuotta sitten vuonna 1945 vastaanotti Nobelin kirjallisuuspalkinnon. Mistral oli sekä ensimmäinen chileläinen että ensimmäinen latinalaisamerikkalainen palkinnon saaja.

Gabriela Mistral syntyi 7. huhtikuuta 1889 Vicuña-nimisessä kaupungissa Elquin laaksossa. Nuoresta saakka hän osoitti sitoutumista lasten ja koulutuksen asialle, millä saralla hän otti ensiaskeleensa maalaisopettajana. Hän sitoutui päättäväisesti koko elämänsä ajan edistämään oikeutta koulutukseen. Lisäksi Mistral edusti maataan sosiaalisessa vastuutehtävässään konsulina.

Mistralin kaunokirjallisesta tuotannosta välittyy hänen rakkautensa maalaiselämään kuin myös huolensa sen tapaisista aiheista kuin lapsuus, naisten oikeudet ja Latinalaisen Amerikan kulttuurinen yhdenmisyminen.

Valitut kaksitoista runoa kuvituksineen tekevät kunniaa Gabriela Mistralille ja hänen ihailemalleen lapsuudelle. Kiitämme erityisesti Helsingin eurooppalaisen koulun oppilaita, rehtoria Minna Laatua ja chileläistä opettajaa Manuela Solísia, joiden ansiosta voimme tämän kirjan avulla tehdä Gabriela Mistralin tuotantoa Suomessa tunnetuksi.

Kiitämme samoin Chilen ulkoministeriön kulttuurin, taiteen, kansanperinnön ja julkisuusdiplomatian osastoa (DIRAC) myöntämästään tuesta osana ulkomailla järjestettävien kulttuuriaktiviteettien ohjelmaa (PACE), Kulttuurikeskus Ninho ry:tä ja suomentaja Emmi Ketosta, joiden avustuksella julkaisu saatiin toteutettua.

Toivomme, että tämä kirja tutustuttaisi suomalaiset lapset chileläisen Nobel-kirjailija Gabriela Mistralin huomionarvoiseen perintöön.

Belén Sapag
Chilen suurlähettiläs Suomessa

Celebrando a Gabriela Mistral

Poemas para la Niñez es una iniciativa de la Embajada de Chile en Finlandia dedicada a conmemorar los 80 años desde que Gabriela Mistral recibiera, en 1945, el Premio Nobel de Literatura, siendo la primera chilena y latinoamericana en recibir este galardón.

Gabriela Mistral nació el 7 de abril de 1889 en Vicuña, una ciudad ubicada en el Valle del Elqui. Desde muy joven se dedicó a la educación de la niñez, iniciando sus primeros pasos como profesora rural. Mantuvo un decidido compromiso, a lo largo de toda su vida, con el derecho a la educación. La Nobel chilena también representó a Chile como Cónsul, con gran compromiso social.

Su obra literaria refleja su amor por el mundo rural y su preocupación por temas como la niñez, los derechos de las mujeres y la integración cultural de América Latina.

Los doce poemas seleccionados y -sus respectivas ilustraciones- rinden homenaje a Gabriela Mistral y su compromiso con la niñez. Agradecemos muy especialmente a los y las estudiantes del Colegio Europeo de Helsinki, a su directora Minna Laatu y a la docente chilena Manuela Solís, quienes han hecho posible este libro para dar a conocer en Finlandia parte de la obra de Gabriela Mistral.

Agradecemos asimismo el apoyo de la División de las Culturas, las Artes, el Patrimonio y Diplomacia Pública del Ministerio de Relaciones Exteriores de Chile (DIRAC), en el marco del Programa de Actividades Culturales en el Exterior (PACE), a la Fundación Kulttuurikeskus Ninho ry y a la traductora Emmi Ketonen, por su apoyo para hacer realidad esta publicación.

Aspiramos a que este libro acerque el importante legado de la Nobel chilena Gabriela Mistral a niñas y niños finlandeses.

Belén Sapag
Embajadora de Chile en Finlandia

Kaikki piirissä

Todo es ronda

Anna Kävéri

Kaikki piirissä

On tähdillä piirinsä lapsien,
ne pyörivät maapallo kiikareissaan.
On vehnillä helmansa tyttöjen,
ne heiluvat pelloilla aaltoillessaan.

Myös joki käy piiriin poikien,
se riemastuu mereen laskiessaan.
Ja aalto ui kanssa tyttöjen,
niin hullaantuu rantaa halatessaan.

Todo es ronda

Los astros son rondas de niños,
jugando la tierra a mirar...

Los trigos son talles de niñas,
jugando a ondular, a ondular...

Los ríos son rondas de niños,
jugando a encontrarse en el mar...

Las olas son rondas de niñas,
jugando este mundo a abrazar...

Pienet jalat

Piececitos

Pienet jalat

Lapsen pienet jalat
ovat kylmästä siniset.
Voi teitä, miksette niitä peitä,
ihmiset!

Kivistävät aristavat
lapsen pienet jalat,
purevat pakkaset ja ravat
rapauttavat.

Sokea ei näytä aavistavan,
te minne taivallatte,
kukan valoa kimaltavan
istutatte.

Kun lepuutatte askellusta
tai jalkaanne kituvaa,
kasvaa paikalle nardusta
tuoksuva.

Te taas, jotka teitä
kiertelemättä kuljette,
olkaa yhtä jaloja kuin eheitä
olette.

Lapsen jalkapoloiset
kärsivät helmet kiviset,
niitä näkemättä kiiruhtavat
ihmiset!

Piececitos

Piececitos de niño,
azulosos de frío,
¡cómo os ven y no os cubren,
Dios mío!

¡Piececitos heridos
por los guijarros todos,
ultrajados de nieves
y lodos!

El hombre ciego ignora
que allí donde os pasáis,
una flor de luz viva
dejáis;

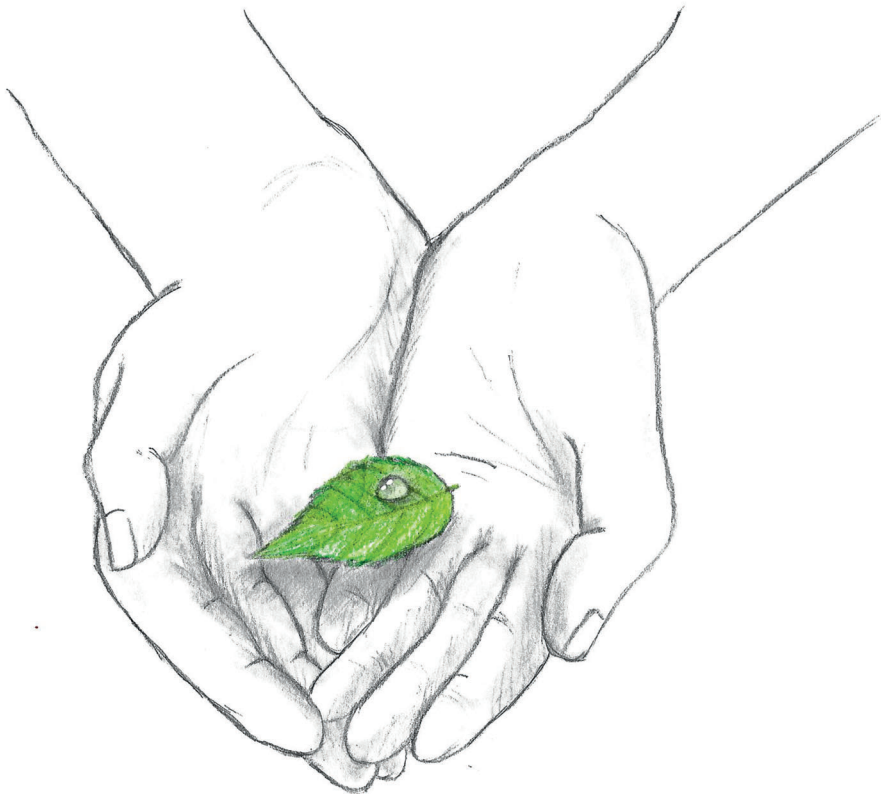
que allí donde ponéis
la plantita sangrante,
el nardo nace más
fragante.

Sed, puesto que marcháis
por los caminos rectos,
sed puros, como sois
perfectos.

Piececitos de niño,
dos joyitas sufrientes,
¡cómo pasan sin veros
las gentes!

Lempeys

Dulzura

Frances Mayhew-Smith

Lempeys

Äitiseni oma,
äitiseni kulta,
hetki vain niin sanan
kauniin kuulet multa.

Ruumiini on sinun,
kuin varttunut oksa.
Vajota sen anna,
sylissäsi kannan.

Siinä sun rinnalla
ihana on olla –
kuin vakavarmalla
tuliunikolla.

Leiki sinä lehteä,
niin minä olen kaste:
äidin käsi kiinteä
on keinu paras lasten.

Äitiseni oma,
kultani, kaikkeni,
sen vain sinulle sanoisin:
olet minulle mieluisin.

Dulzura

Madrecita mía,
madrecita tierna,
déjame decirte
dulzuras extremas.

Es tuyo mi cuerpo
que hiciste cual ramo.
Deja revolverlo
sobre tu regazo.

Juntito a tu pecho
yo me encuentro hermoso
como el empinado
dedalito de oro.

Juega tú a ser hoja
y yo a ser rocío:
así, así en tus brazos
tenme suspendido...

¡Madrecita mía,
todito mi mundo,
déjame decirte
los cariños sumos!

Uusi päivä

Un día nuevo

Matthew Girda

Uusi päivä

Kulta-aurinko, jo katat
ikkunan aamunkoittoon.
Tervehdys vain, sinä upein,
peität maan kukkaloistoon.

Ruusuköynnös ikkunassa
kukan julistamaan pyytää
että päivä hurmaava on,
iloon ihmiset saa rientää.

Raikas vesi, kiitos sinun
taas on kehossani voimaa.
Voisin kiivetä vuorille,
täynnä intoa näin roimaa!

Tänä päivänä tahtoisin,
että sieluuni avartaa
tilaa toivolle viel' voisin,
voimaa, rakkautta kantaa.

Jotta rakastaa tohtisin,
lisää kysyisin, etsisin.
Myös kärsivämpi olisin,
jos vain enempään pystyisin.

Käsi, ole työteliäs,
huuleni, tosisanainen;
katseeni, ole suopea,
sydän, aina armahtavainen.

Liljojen vuoteella maaten
piti minun levähtämään...
Vaan vielä nousen elämään!

Un día nuevo

Dorado sol, que ya riegas
mi ventana de esplendor,
¡salud! Tú estás más espléndido
y la tierra harás mejor.

El rosal, por la ventana,
manda una rosa a decir
que el día es bello, los hombres
buenos y bueno el vivir.

El agua fresca, mi cuerpo
ha llenado de vigor.
¡Pudiera escalar montañas,
impulsado de este ardor!

Yo quiero que en este día
se haga en mi alma mayor
el lugar de la esperanza,
del esfuerzo y del amor.

Que más ame y más comprenda,
que pida y que busque más,
que me vuelva más sufrido,
que me vuelva más capaz.

Diestra, tú serás activa;
labio, tú dirás verdad;
mirada, tendrás dulzura;
corazón, tendrás piedad.

Sobre un cojín de azucenas
debí esta noche dormir...
¡tan tiernamente encantado
me levanto de vivir!

Kesä

Verano

Alisa Rinas

Kesä

Oi kesä, keisarimme,
ahertaja palavakätinen,
sinä helteiden herra,
ole niittäjille armollinen.

He jo nääntyvät työssään
kultatähkien ylle taipuen.
Joko pian raikastat sään
ystävälliseen tuuleen vaipuen?

Oi kesä, maasi pakahtuu:
huutaa aurinko taivaankannella,
parkuu haljennut omena,
vaikeroi elämä maan karrella!

Pellot ovat voipuneet
tuotettuaan hedelmän jalon.
Joet laiskat luopuneet
uhkapelistä kanssa valon.

Huovuta pilviliina,
vanuta hattarat kuultavat.
Karkota puuhan piina,
ahertajan posket punervat.

Ylväs kesä, keisarimme,
kaikista palavasieluisin.
Lähteen nimeen pyytäisimme:
jätä rauhaan vesi mieluisin.

Oi kiitos koivikoista,
appelsiinipuun hedelmistä,
ja kiitos unikoista,
pellot tuleen sytyttävistä.

Verano

Verano, verano rey,
obrero de mano ardiente,
sé para los segadores,
¡dueño de hornos!, más clemente.

Inclinados sobre el oro
áspero de sus espigas,
desfallecen. ¡Manda un viento
de frescas alas amigas!

Verano, la tierra abrasa:
llama tu sol allá arriba;
llama tu granada abierta;
llama el labio, llama viva.

La vid está fatigada
del producir abundoso.
El río se fuga, lánguido,
de tu castigo ardoroso.

Echa un pañuelo de nube,
de clara nube extendida,
sobre la vendimiadora
de la mejilla encendida.

Soberbio verano rey,
el de los hornos ardientes,
no te sorbas la frescura
en los labios de la fuente...

Gracias por la fronda ardida
de fruto en los naranjales,
y gracias por la amapola
que te incendia los trigales.

Syksy

Otoño

Mihaela Ludborza

Syksy

On syksy, lehdet kalpenevat
kuin syvästi pahoillaan.
Paiste hellii, omput punervat
jo vierivät pihoillaan.

Putoavat lehdet hienot,
jotka kerran iloa toivat.
Kuolemiset näinkin vienot
mielen nyt melankolisoivat!

Mielen nyt melankolisoivat
hiljaiset laskeumat lehtien.
Tomuksi ne muuttua voivat
hellästi, nöyrästi, empien...

Puu ottaa tuhonsa vakavasti
ja varistaa lehdet itkien.
Linnut visertävät katkerasti,
hyvästit jättävät laulaen.

Hyvästit jättävät laulaen
äänillään vapisevilla.
(Saapuvat pian veljet talvien
huppunaan luminen villa).

Otoño

Otoño... las hojas tienen
palidez, que es tener pena.
Sol amoroso. La poma
rueda en la madurez plena.

Caen las hojas, que fueron
joya al árbol, y alegría,
¡y su delicada muerte
pone una melancolía!

Pone una melancolía
este descenso silente
de hojas, que al polvo descienden
lenta, humilde, dulcemente...

El árbol, que las amaba,
las llueve en pálido llanto;
un ave de trino amargo
las despide con un canto.

Las despide con un canto
trémulo y apasionado.
(El abuelo invierno asoma
su cucurucho nevado...).

Valkoiset pilvet

Nubes blancas

Lucía Audibert

Valkoiset pilvet

Valkeat lampaat villat upeina
paisutte tyllin lailla.
Kurkitte siellä kiinnostuneina
sinikukkulan mailla.

Ilmalta kysytte ohjetta
ehkä jokseenkin peloissanne,
neuvoa kohottaa pohjetta.
Odotatteko paimentanne?

– Tietysti vaadimme paimenen:
se on tuulen kiertävä lento.
Se joskus puhkuu ohimennen,
joskus hipaisu on hento.

– Käskee pohjoiseen tai etelään,
ja kun käsketään, on mentävä.
Sinisiä niittyjä kierrellään,
kun paimen on tuuli entävä.

Pumpulivillaiset lampaani,
jossain herra lienee myös teillä?
Jos lauman otan vastuulleni,
saanko kaitsea näillä teillä?

– Toki laumalla somalla
isäntäkin oltava on.
Häämöttää tähden taustalla
paimenen koti suunnaton.

Saattaisit uupua laveissa laaksoissa,
jos jäljissämme astuisit.
On villat myös omillasi lampoloissa.
Miksi niistä siis luopuisit?

Nubes blancas

—Ovejas blancas, dulces ovejas, de vellones
que se inflan como un tul,
asomáis, cual mujeres, los rostros preguntones
tras la colina azul.

Se diría que el cielo o el tiempo consultarais,
con ingenuo temor,
o que, para avanzar, un mandato esperarais.
¿Es que tenéis pastor?

—Sí que tenemos un pastor:
el viento errante, Él es.
Y una vez los vellones los trata con amor,
y con furia otra vez.

Y ya nos manda al norte o ya nos manda al sur.
Él manda y hay que ir...
Pero es, por las praderas del infinito azur,
sabio en el conducir.

—Ovejas del vellón nevado,
¿tenéis dueño y señor?
Y si me confiara su divino ganado,
¿me queríais por pastor?

—Claro es que la manada bella
su dueño tiene, como allá.
Detrás del oro trémulo de la trémula estrella
pastor, dicen que está.

El seguarnos por este valle tan dilatado
te puede fatigar.
Son también tus ovejas de vellón delicado...
¿Las vas a abandonar?

Istutamme puun

Plantando el árbol

Catalina Audibert

Istutamme puun

Maan muhean avaamme
sydämin suurin, rakastavin;
alkaa tästä teostamme
arvoitus huimista mahtavin.

Laulamme, kun varsi tuo
hipoo äidin rintaan.
Valokaste säteen luo
maahan, kuvun pintaan.

Siitä luovumme nyt teille,
vesi ja aurinko antelias,
samoin teille, keisareille,
äiti maa, isä kaikkivaltias.

Vesi, noudatathan ohjeistusta,
kun kosteutat puuni juuret.
Multa musta, jatka kasvatusta;
paiste, värjää lehdet suuret.

Herra tekee puusta hyvän
tai ihmistäkin paremman:
myrskyssäkin tyventyvän,
joka hetki suojaisemman.

Nyt lähetän sinut matkaan,
mutta vannon suojelusta
kirvestä ja kylmää vastaan,
tuholaista, tulvahdusta.

Otan elämäsi harteilleni:
lepää hellässä huomassani.
Mitä tehdä voin ansaitakseni
kukat, hedelmät helmassani?

Plantando el árbol

Abramos la dulce tierra
con amor, con mucho amor;
es este un acto que encierra
de misterios, el mayor.

Cantemos, mientras el tallo
toca el seno maternal.
Bautismo de luz da un rayo
al cono piramidal.

Lo entregaremos ahora
a la buena agua y a vos,
noble sol; a vos, señora
tierra, y al buen Padre Dios.

Agua, tú irás obediente
a absorberte en su raíz.
Tierra, tú le harás potente;
sol, le pintarás matiz.

Y el Señor lo hará tan bueno
como un buen hombre, o mejor;
en la tempestad, sereno,
y en toda hora, amparador.

Te dejo en pie. Ya eres mío,
y te juro protección
contra el hacha, contra el frío,
y el insecto y el turbión.

A tu vida me consagro:
descansa en mi suave amor.
¿Qué haré que valga el milagro
de tu fruto y de tu flor?

Kutsu

Invitación

Ibtihel Hamdani

Kutsu

Ei mäellä lienekään lasta,
ken mukaan ei tahtoisi piiriin.
Nuo toiset taas jälkeemme jäävät,
kun kutsu jo korviimme kiirii.

Me lapsoset riensimme vuoroon
ohi peltojen, kodin, lammashaan.
Ja kaikki me liityimme kuoroon;
sai laulumme laakson kalpenemaan.

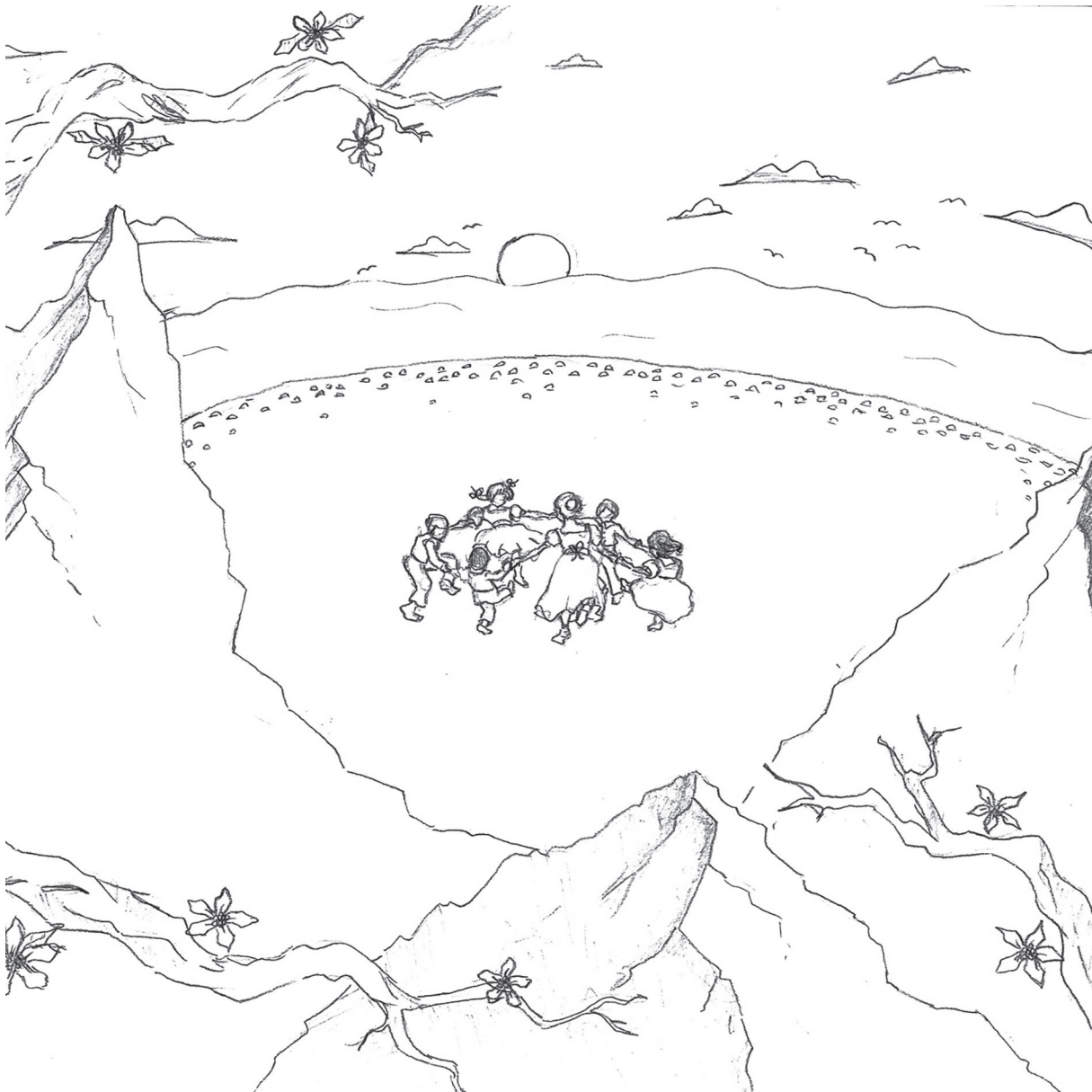
Invitación

¿Qué niño no quiere a la ronda
que está en la colina venir?
Aquellos que se han rezagado
se ven por la cuesta subir.

Venimos los niños buscando
por viñas, majadas y hogar.
Y todos cantando se unieron
y el corro hace el valle blanquear.

Minne kudomme piirin?

¿En dónde tejemos la ronda?

Victoria Rask

Minne kudomme piirin?

Me minne kudomme piirin,
sen teemmekö rannikolle?
Pian meri tanssien punoo
jo aaltonsa palmikolle.

Jos käymme vuoren juureen,
pian vuori meille vastaa:
sen kivet ääneen suureen
ei rysky ainoastaan.

Vai menemmekö metsään?
Puut yhteen ääniä tuovat
ja kultalasten laulut
pian tuuleen suukkoja suovat.

Me käymme piiriin suureen,
sen kudomme metsän puuhun.
Sen teemme vuoren juureen
ja jokaiseen joensuuhun!

¿En dónde tejemos la ronda?

¿En dónde tejemos la ronda?
¿La haremos a orillas del mar?
El mar danzará con mil ondas,
haciendo una trenza de azahar.

¿La haremos al pie de los montes?
El monte nos va a contestar:
¡Será cual si todas quisiesen
las piedras del mundo, cantar!

¿La haremos mejor en el bosque?
Él va voz con voz a mezclar;
y cantos de niños y aves
se irán en el viento a besar...

¡Haremos la ronda infinita!,
¡La iremos al bosque a trenzar,
la haremos al pie de los montes y
en todas las playas del mar!

Niille, jotka eivät tanssi

Los que no danzan (Ronda)

Violette White

Niille, jotka eivät tanssi

Kysyi rampa tyttö kerran:

– Miten minä tanssia voisin?

Neuvoimme häntä sen verran:

– Tanssi sydämelläsi toisin.

Kyselivät puron uomat:

– Miten iloa tuomme tänne?

– Kuten kaikki luonnon luomat:
laulamalla sydämestänne.

Totesi nuutunut kukkanen:

– Enää tanssia voi en.

– Älä hellitä, vaan lennä
tuulella sun sydäntä.

Kysyi Jumala korkeudestaan:

– Miten laskeutua voisin?

Me sanoimme: – Tänne tule vaan,
sätein tanssita valoisin.

Nyt tanssii piirissä koko kansa
auringon alla porukalla.

Ja jos joku pysyy paikallansa,
sen sydän on maata maan alla...

Los que no danzan (Ronda)

Una niña que es inválida
dijo: —¿Cómo danzo yo?
Le dijimos que pusiera
a danzar su corazón...

Luego dijo la quebrada:
—¿Cómo cantarí yo?
Le dijimos que pusiera
a cantar su corazón...

Dijo el pobre cardo muerto:
—¿Cómo, cómo danzo yo?
Le dijimos: —Pon al viento
a volar tu corazón...

Dijo Dios desde la altura:
—¿Cómo bajo del azul?
Le dijimos que bajara
a danzarnos en la luz.

Todo el valle está danzando
en un corro bajo el sol,
y al que no entra, se le ha hecho
tierra, tierra el corazón...

Anna jo käsi

Dame la mano (Ronda)

Violette White

Anna jo käsi

Anna jo käsi ja tanssi käy näin.
Anna jo käsi, yhteen liitytään.
Terälehdet meidän yhteen käy näin,
yhtä kukkaa kun tanssiin kiidetään.

Saman säkeen kun kuoromme toistaa,
samaan tahtiin mekin tanssimme.
Tähkäpeltona piiri kukoistaa,
tähkäpeltona lainehdimme.

On meillä nimet Roosa ja Mari,
mutta kauan niitä tarvitse emme,
sillä nyt olemme tanssipari,
mäellä käsikkäin pyörähtelemme.

Dame la mano (Ronda)

Dame la mano y danzaremos;
dame la mano y me amarás.
Como una sola flor seremos,
como una flor y nada más...

El mismo verso cantaremos,
el mismo paso bailarás.
Como una espiga ondularemos,
como una espiga y nada más...

Te llamas Rosa y yo Esperanza;
pero tu nombre olvidarás,
porque seremos una danza
en la colina y nada más...

